

Barn som anhöriga till patienter i vården – hur många är de?

Anders Hjern

barnläkare, professor

Barn som anhöriga till patienter
i vården - hur många är de?

Rapport 1 från projektet "Barn som anhöriga" - en kartläggning

Anders Hjern och Helio Adelino Manhica

Nka Barn som anhöriga 2013:1

Att studera barns hälsa med hjälp av register

- De nordiska ländernas personnummer ger en unik möjlighet att följa individer över tid i offentliga befolkningsbaserade register
- Möjlighet att länka register till varandra (efter godkänd etisk ansökan och sekretessprövning av ansvariga myndigheter)
- Ett bra statistiskt underlag och mycket goda förutsättningar för epidemiologisk forskning

Rapport 1: "Barn som anhöriga till patienter i vården – hur många är de?"

Anonymiserade analyser av registerdata

- Patientregistret (alla patienter som vårdats i slutenvård, inlagda vård)
- Dödsorsaksregistret
- Koppla föräldrar till barn (Flergenerationsregistret)
- Socioekonomiska faktorer (Folk och Bostadsräkningarna, LISA)

Två olika analysmodeller och populationer

1. Någon gång under barndomen, hur många barn talar vi om?
Barn födda i Sverige 1987-89 (dödsfall: 1973-89), från födseln till 18 år
2. Under ett specifikt år, hur många barn talar vi om då?
Alla folkbokförda barn (0-17 år) i Sverige 2006-2008. Här beräknades ett genomsnittligt värde per år.

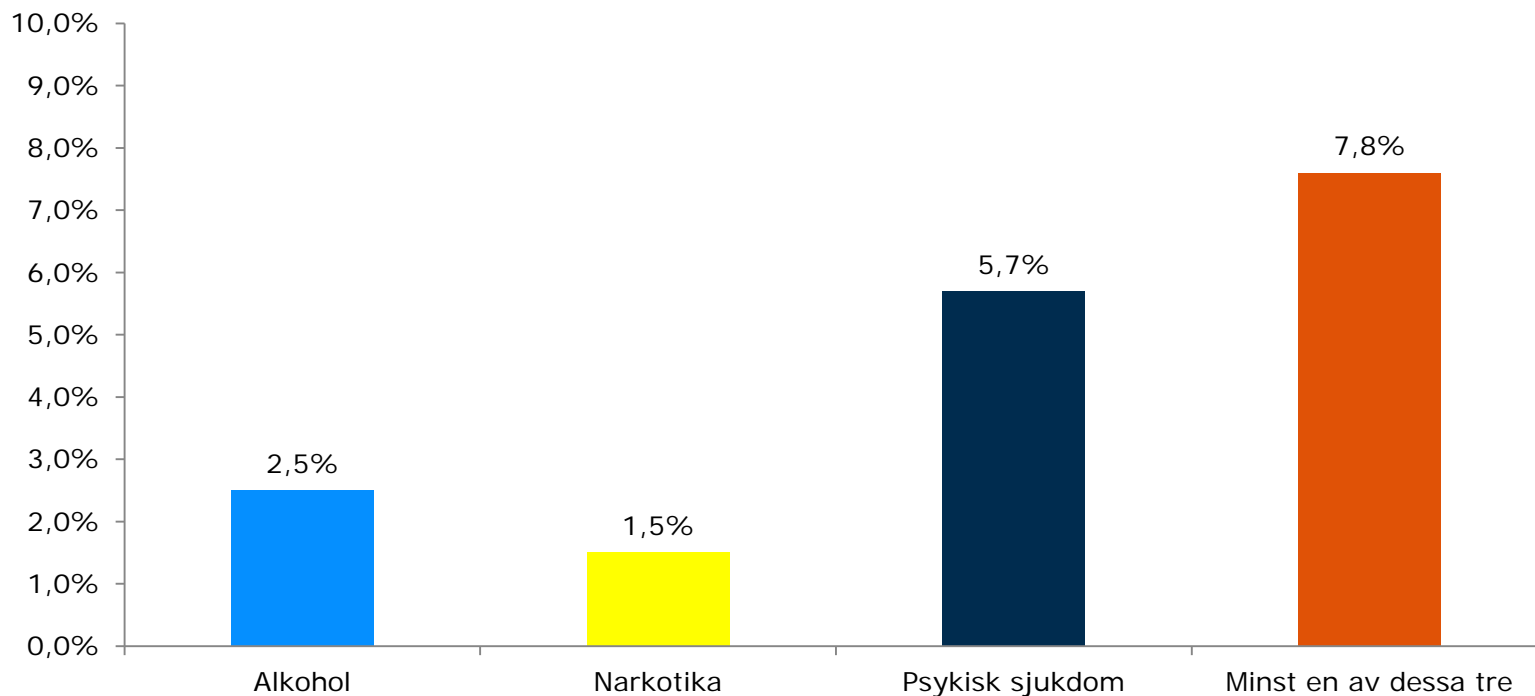
Definitioner

- *Missbruk*: huvud- eller bidiagnos vid utskrivning från sjukhus som specifikt indikerar missbruk eller annan fysisk eller psykisk sjukdom kopplat till missbruk
- *Psykisk sjukdom*: vårdtillfälle med psykiatrisk huvuddiagnos som inte är direkt kopplad till missbruk

Varför inneliggande vård på sjukhus?

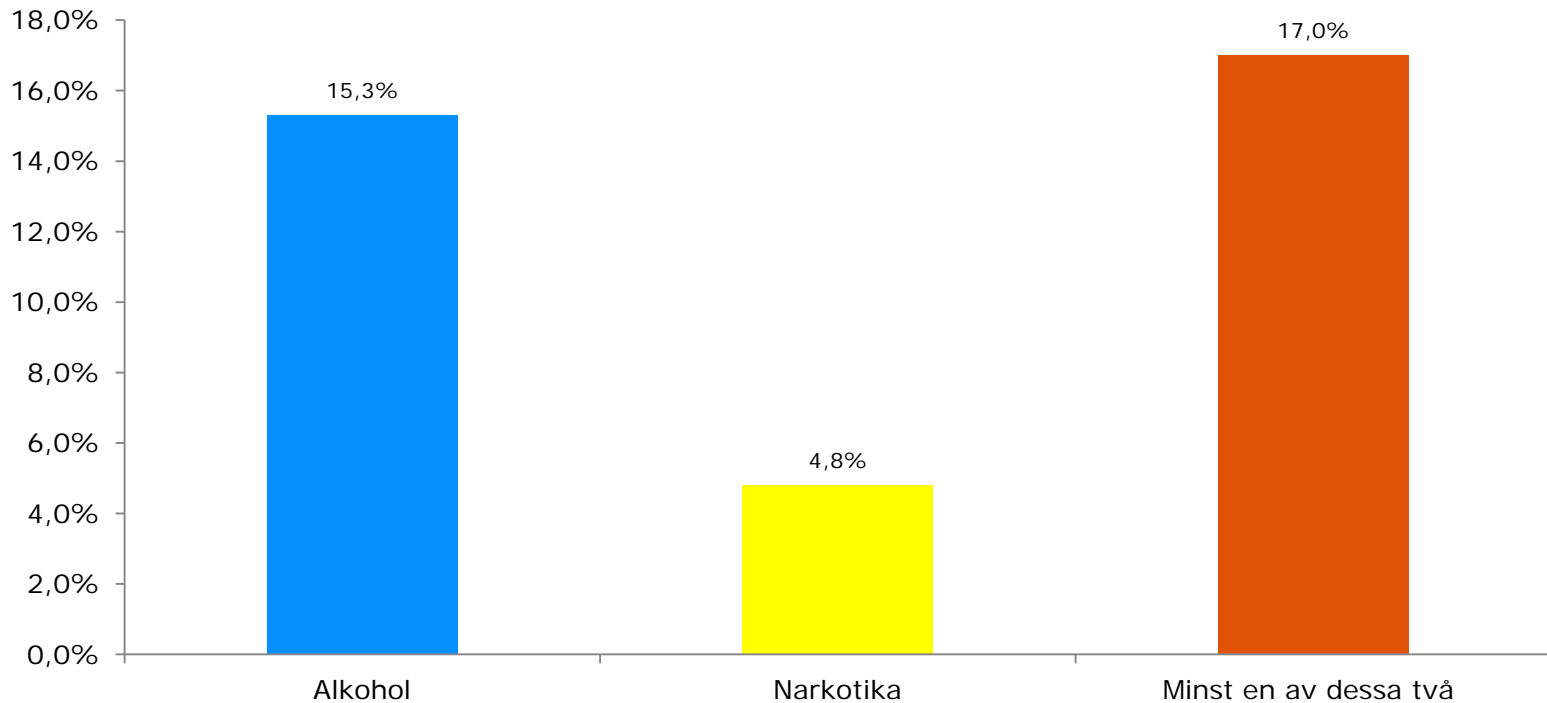
- Om en psykisk sjukdom eller ett missbruk är så allvarligt att det följs av vård på sjukhus tänker vi att det troligen också påverkat barnet
- Förmodligen inte ett enstaka tillfälle utan pågått under en längre tid
- Ambitionen att endast inkludera barn som verkligen är i behov av information och/eller stöd – **denna definition ger troligen inte en överskattning**

Procent av barn födda 1987-89 som har en pappa och/eller mamma som vårdats inneliggande på sjukhus pga. missbruk och/eller psykisk sjukdom någon gång under barndomen.

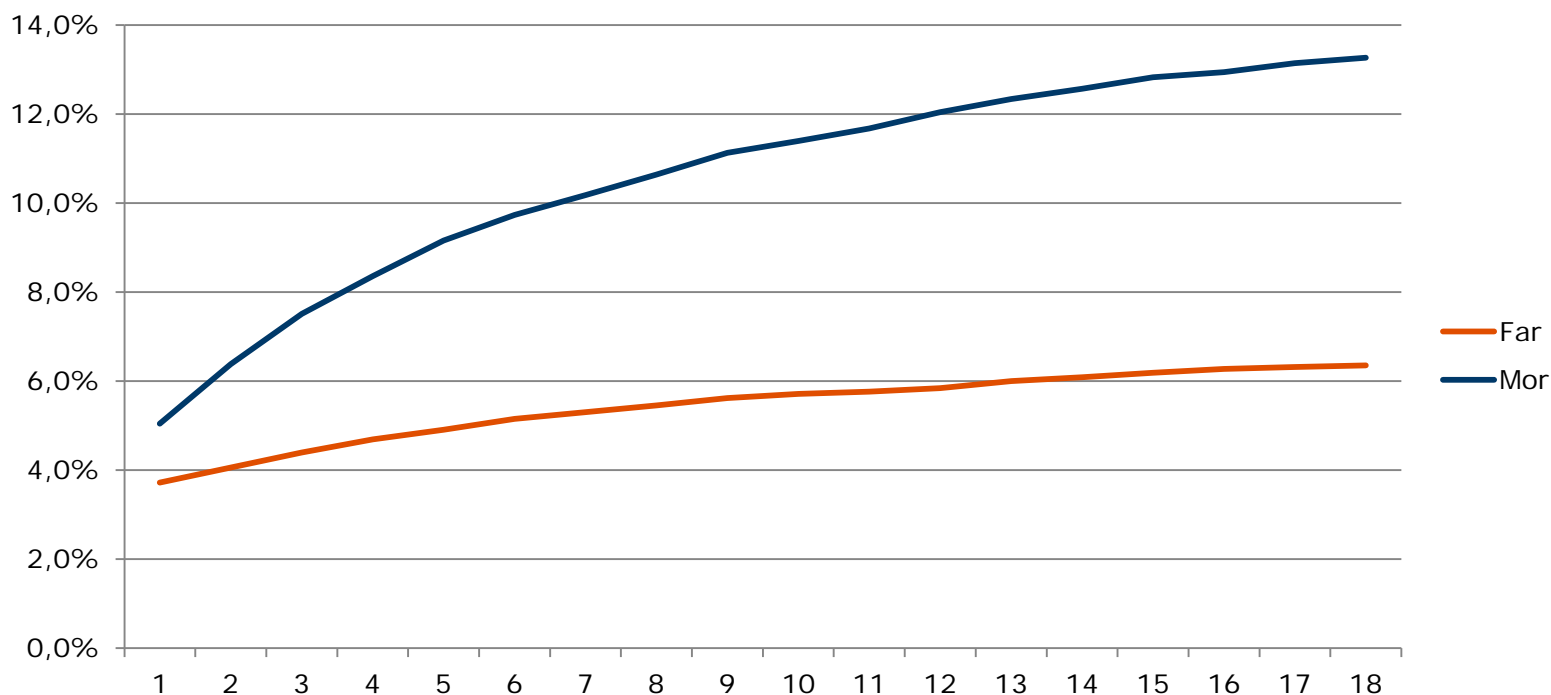

à Under ett enskilt år handlade det om ca 26.000 barn

Procent av barn födda 1987-89 som har en pappa och/eller mamma som haft någon indikation i nationella register på riskbruk av alkohol och/eller narkotika (tillkommer: vård i öppenvård, dömd i domstol för rattonykterhet eller narkotikabrott).

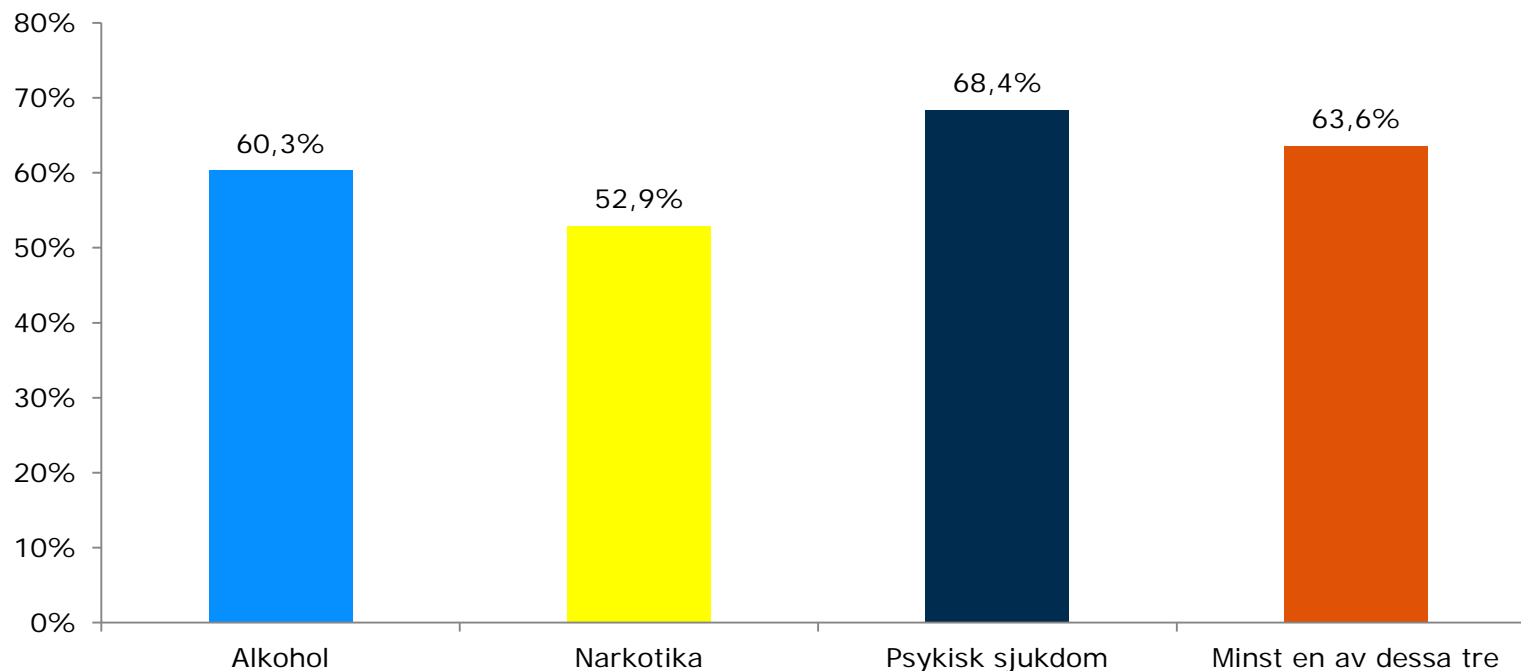

Antidepressiv medicinering hos biologiska föräldrar under åren 2006-8 i relation till barnets ålder det aktuella året. Årsincidens.

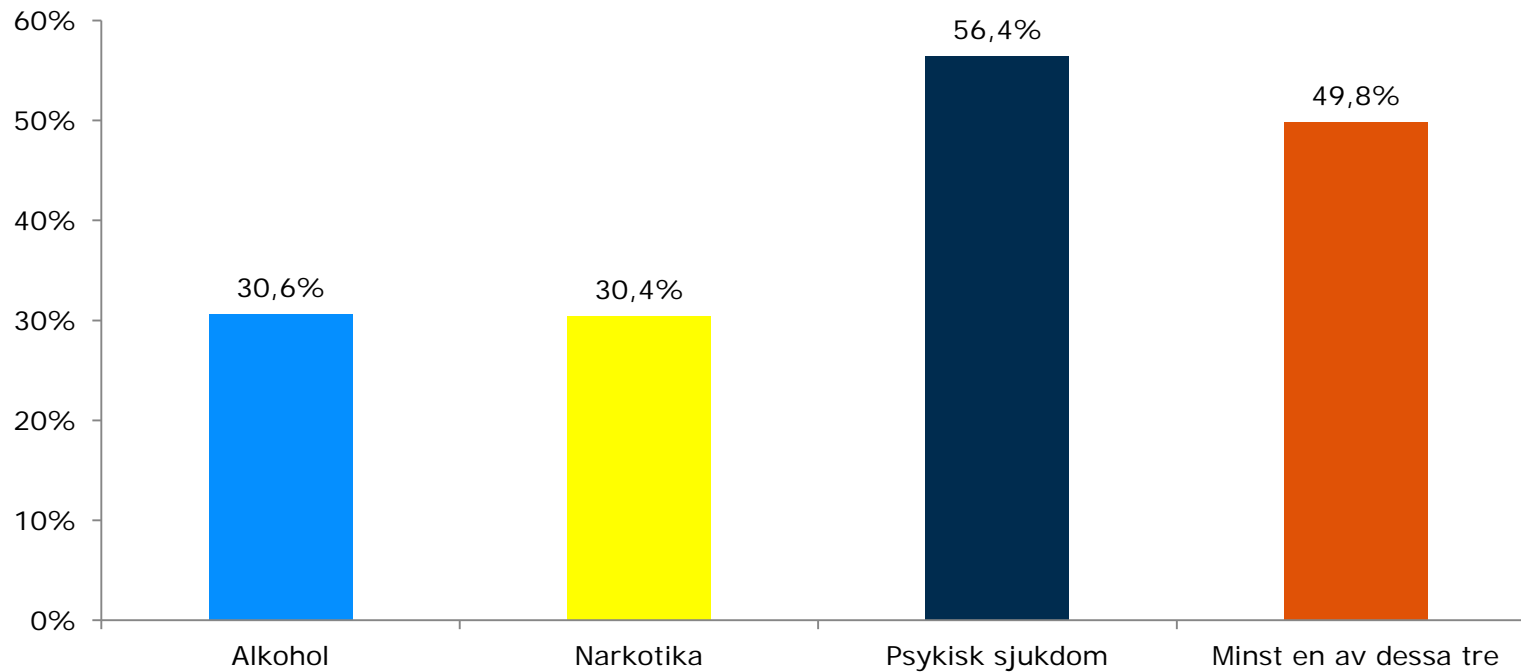

à Under ett genomsnittligt år 2006-2008 hade 11% av barnen en mamma och 5,5% en pappa som behandlats med antidepressiva läkemedel

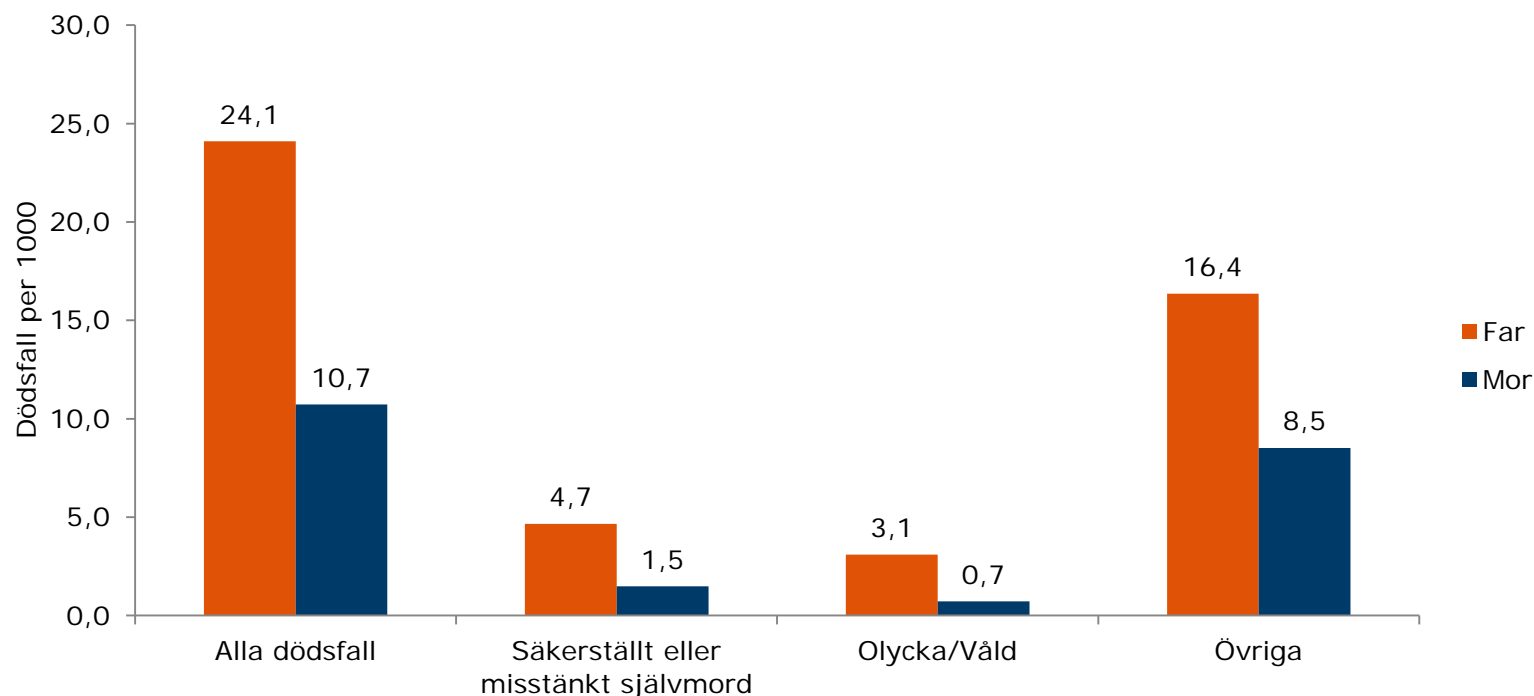
Andel av mödrar med missbruk som vid ett givet inneliggande vårdtillfälle 2006-2008 bodde i samma hushåll som sina biologiska barn den 31 december föregående år.

Andel av fäder som vid ett givet inneliggande vårdtillfälle 2006-2008 bodde i samma hushåll som sina biologiska barn den 31 december föregående år.

Barn som förlorat en förälder: Andel av barn födda 1973-89 som förlorade minst en förälder innan de fyllde 18 år efter dödsorsak. (1/1 000)

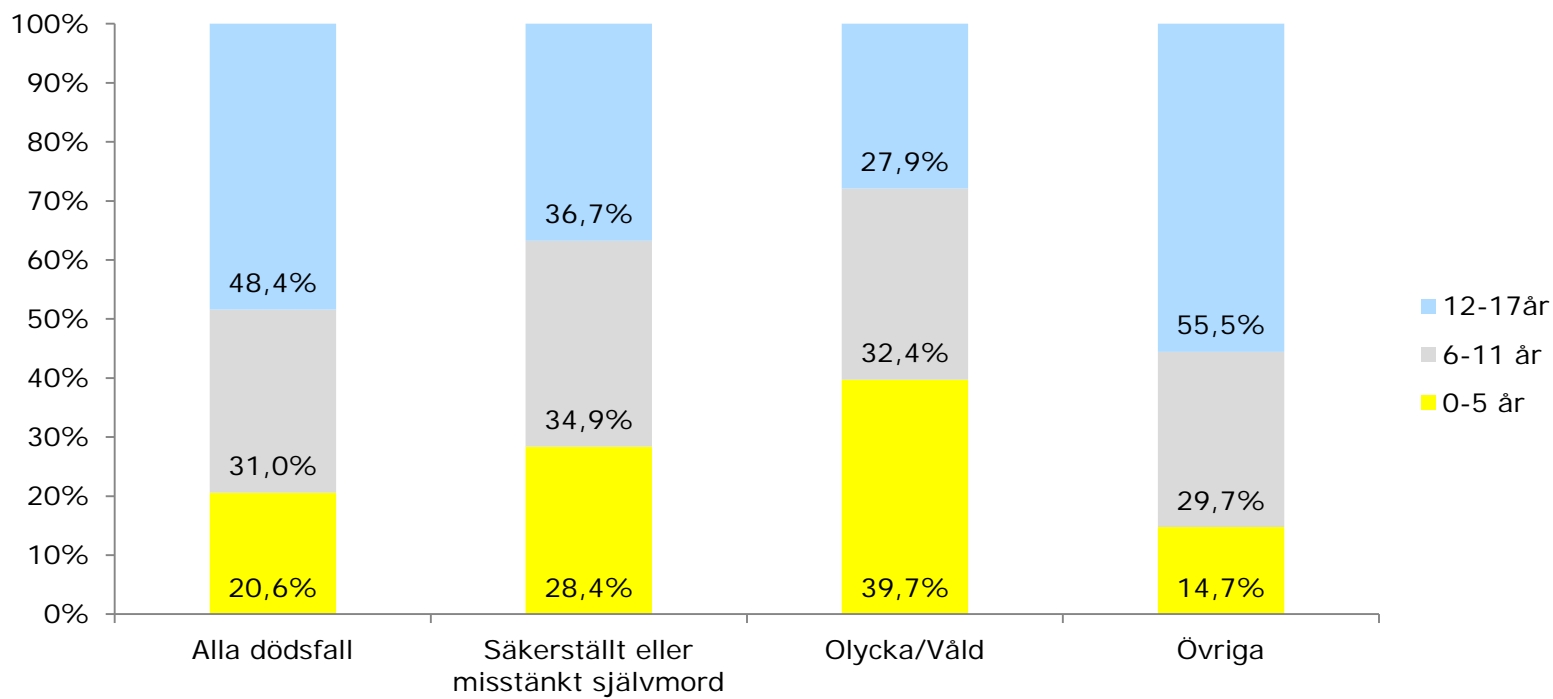

à 3.4% av barnen födda 1973-1989 förlorade minst en förälder

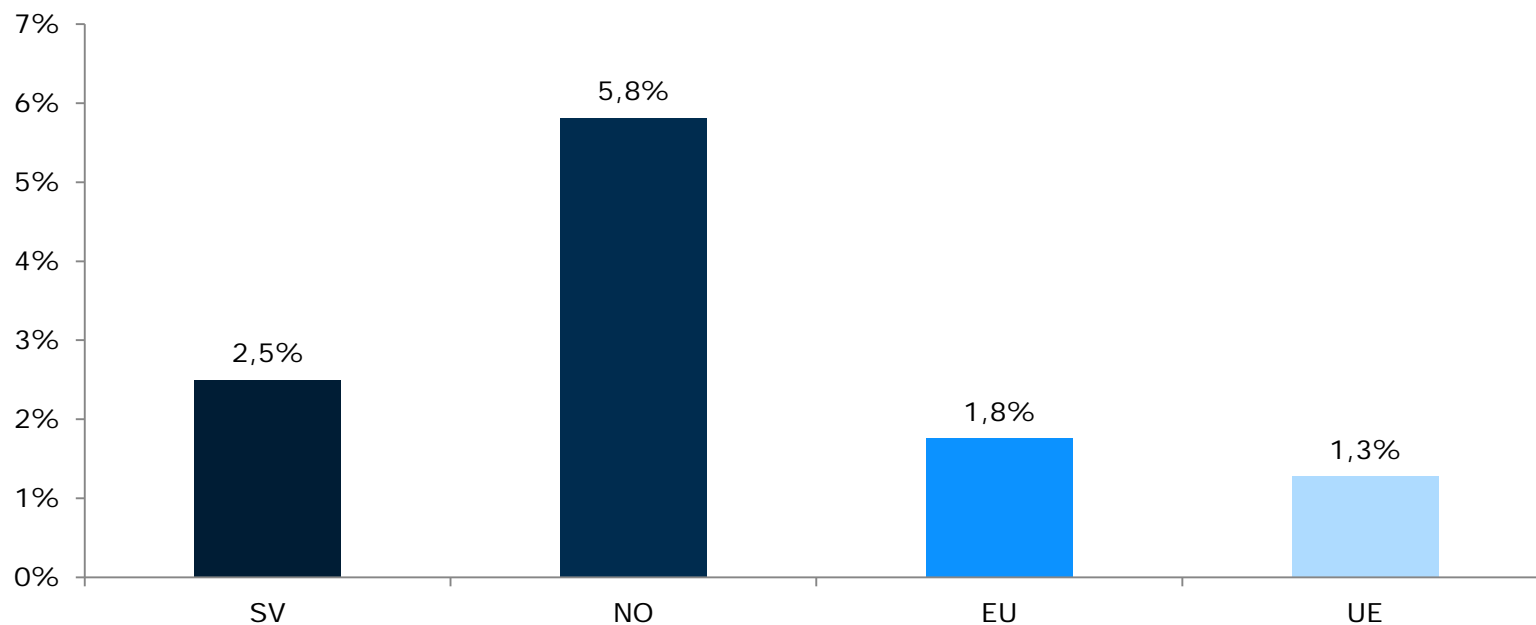
à Under åren 2006-2008 ca 3,500 barn årligen

Varav 600-650 barn som förlorat en förälder pga plötslig, oväntad död

Barnets ålder vid faderns dödsfall efter dödsorsak.

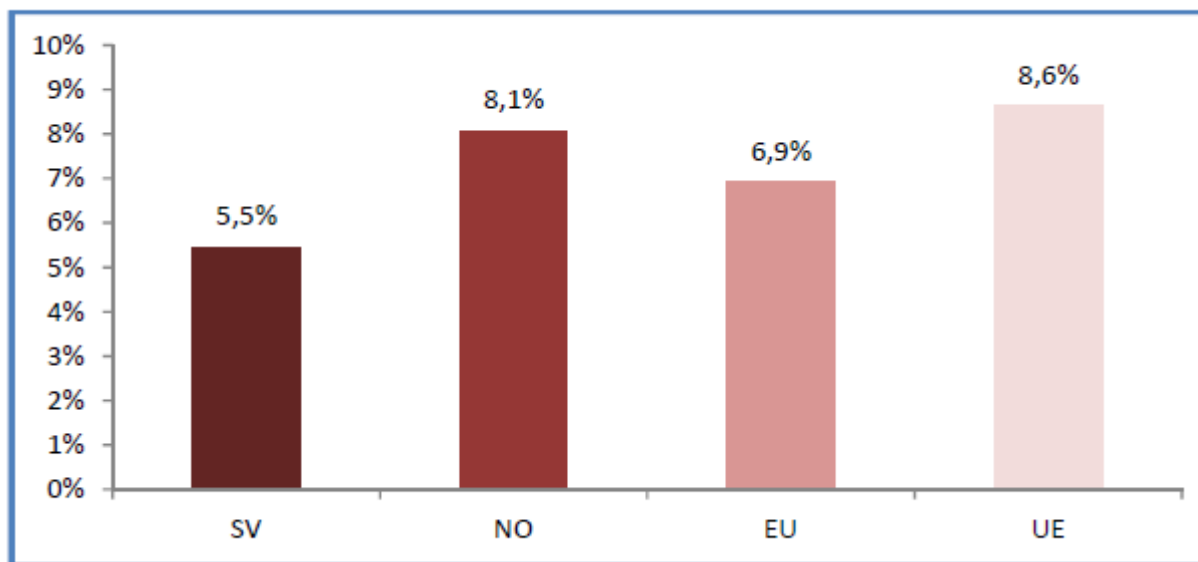

Procent av barn födda 1987-89 i Sverige som har en pappa och eller mamma som vårdats inneliggande på sjukhus pga. alkoholmissbruk, efter ursprung

- à *Föräldrar födda i Europa och utanför Europa vårdades mer sällan på sjukhus pga missbruk*
- à *Däremot föräldrar med annat nordiskt ursprung än svenskt vårdades oftare pga alkoholmissbruk*

Procent av barn födda 1987-89 i Sverige som har en pappa och eller mamma som vårdats inneliggande på sjukhus pga. psykisk sjukdom, efter ursprung

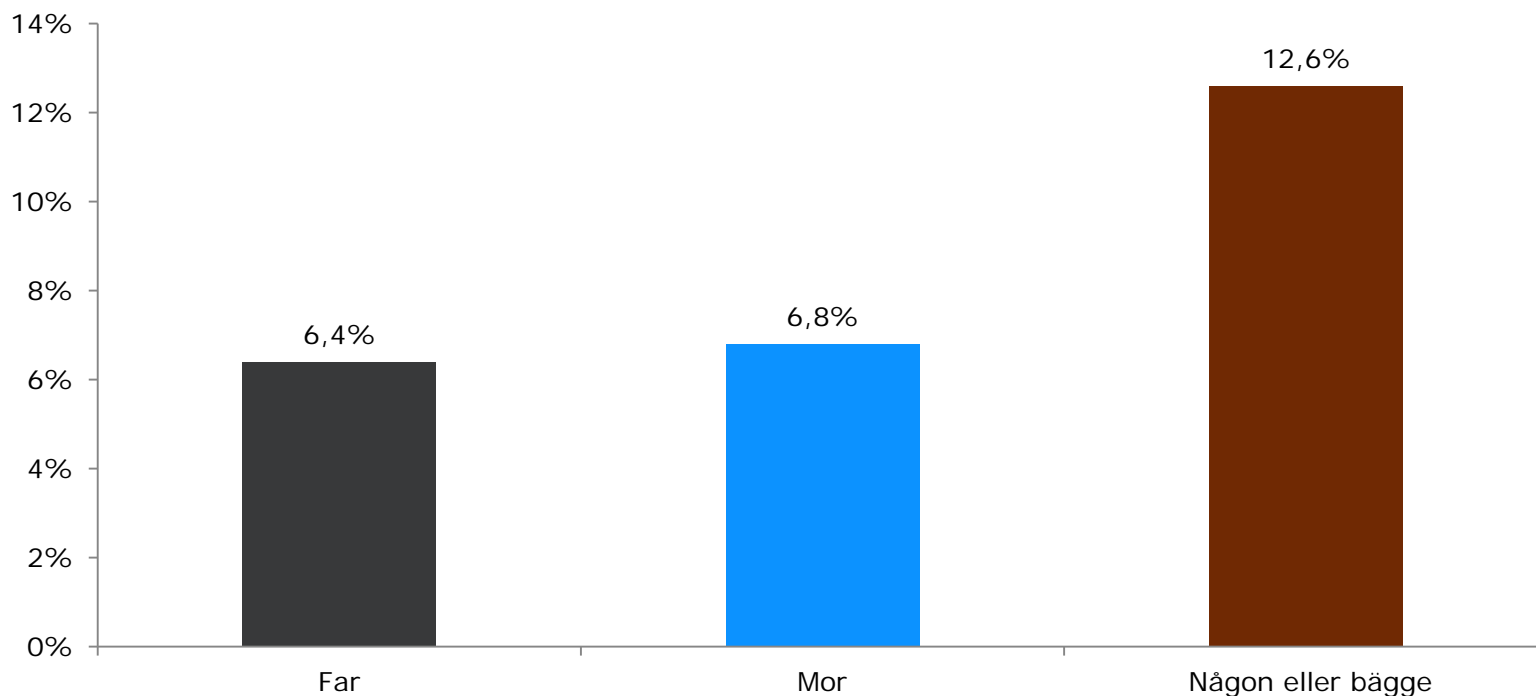

à *Alla grupper av föräldrar med annat ursprung än svenskt vårdades oftare på sjukhus pga psykisk (och somatisk) sjukdom*

Somatisk sjukdom

- Svårare att beskriva utifrån den här typen av registeranalyser – något riktigt bra mått finns inte i svenska register
- Allvarligare fysisk sjukdom hos föräldrar definierades som vårdtillfällen med en vårdlängd på mer än 7 dagar, utan diagnos som indikerade missbruk eller psykisk sjukdom

Allvarlig fysisk sjukdom: Procent av barn födda 1987-89 som har en pappa och/eller mamma som vårdats inneliggande på sjukhus i minst en vecka sammanhängande på grund av somatisk sjukdom, uteslutande missbruk

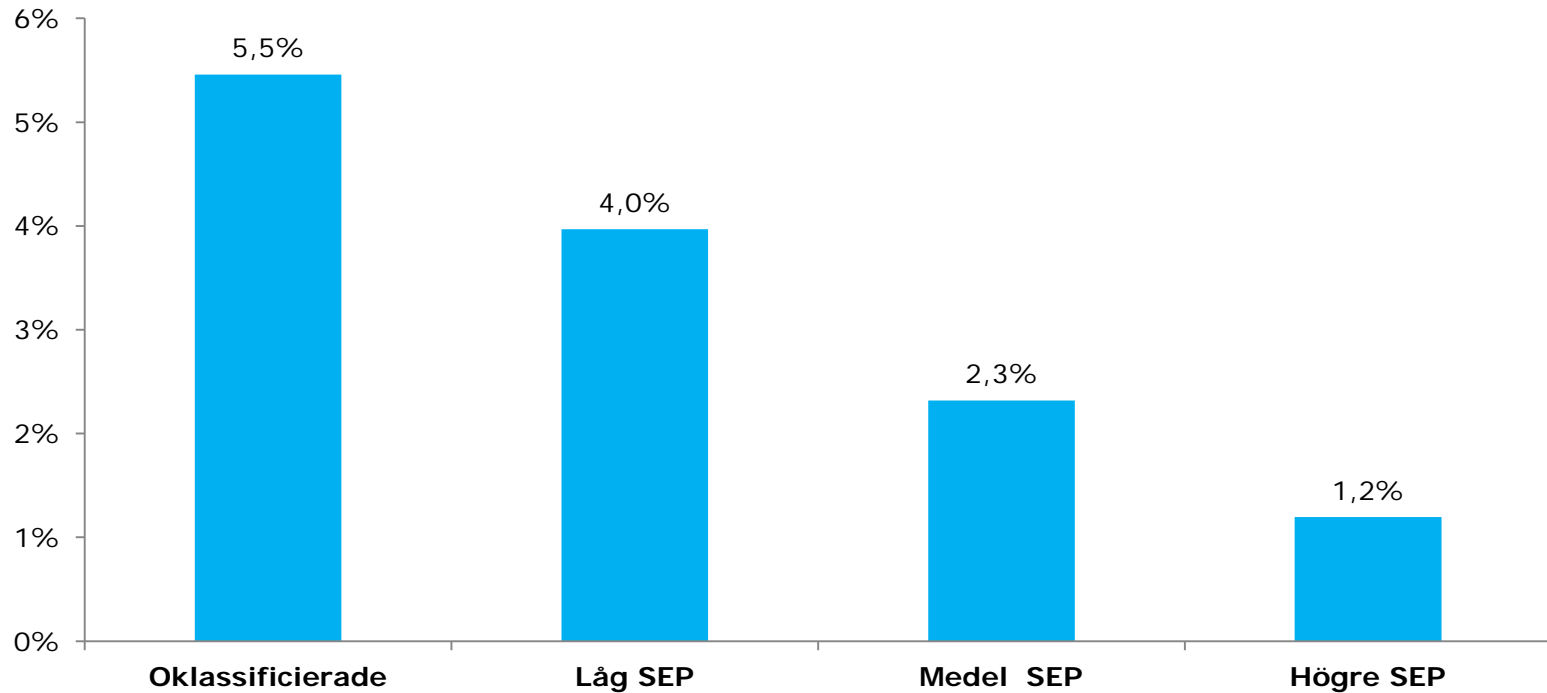
à **Många fler föräldrar har någon form av kronisk sjukdom, 28% av föräldrar till barn i åldrarna 10-18 år rapporterade minst en kronisk sjukdom i ULF 2007-2011**

Socioekonomisk position (SEP)

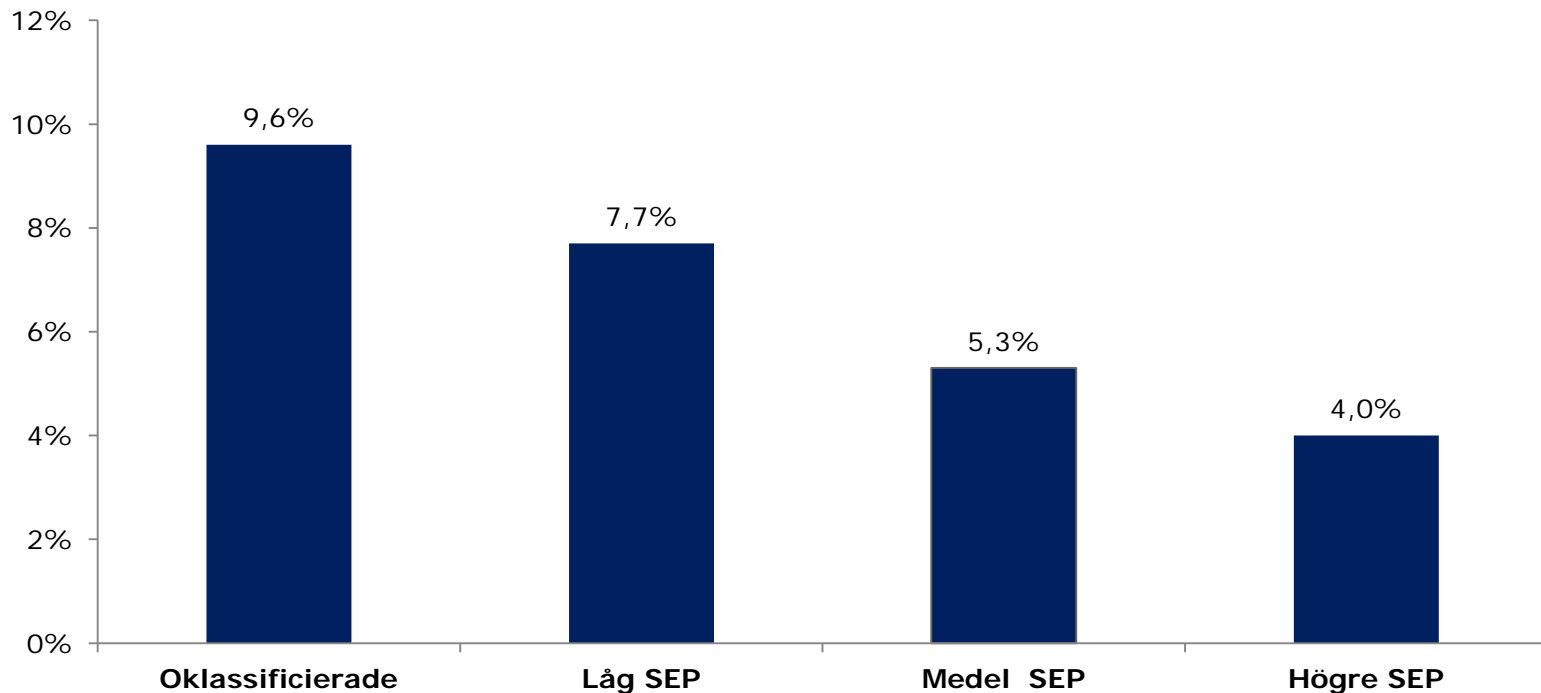
Baserat på hushållets SEI i Folk och Bostadsräkningen 1990

- Hög=Högre och medelhög tjänstemän
- Medel=Lägre tjänstemän och yrkesutbildade arbetare
- Låg=Outbildade arbetare
- Oklassificerade=Övriga

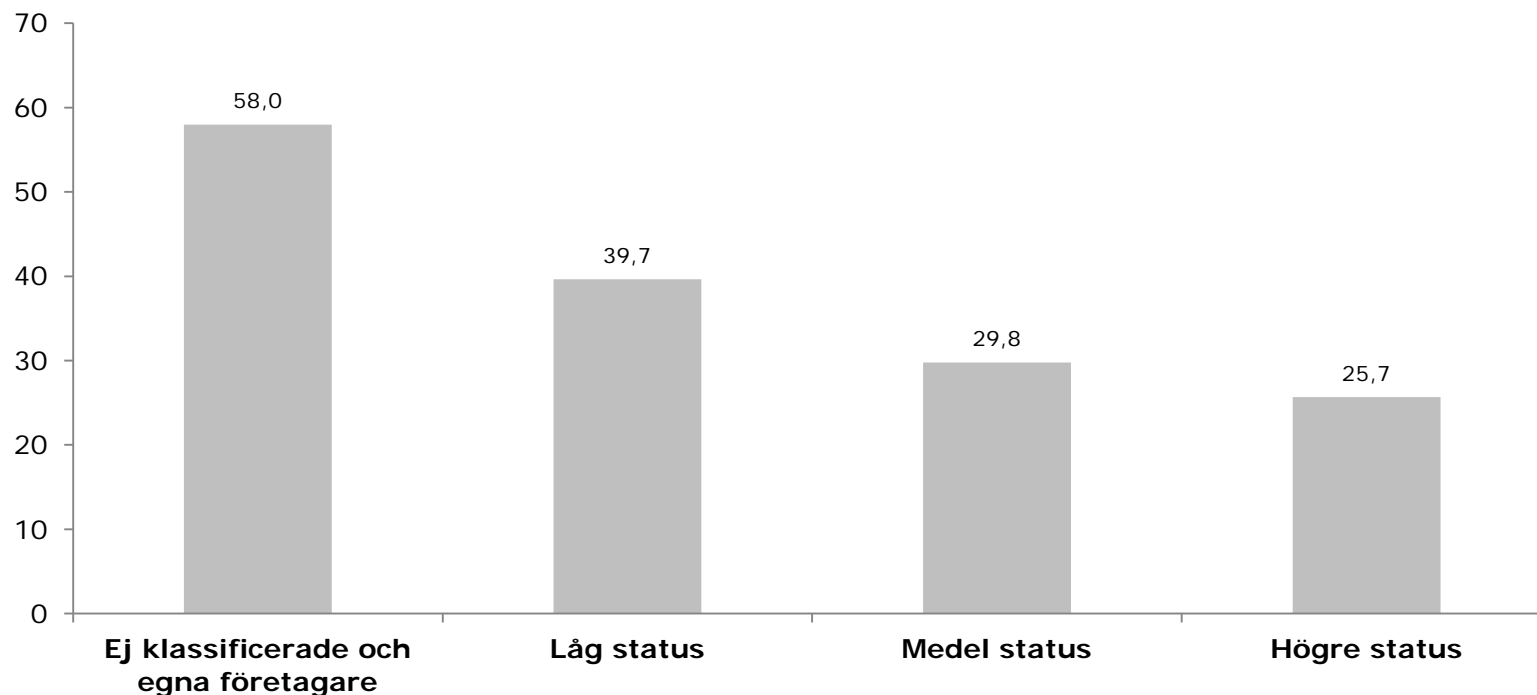
Hushållets SEP i Folk och Bostadsräkningen 1990 och sjukhusvård på grund av alkoholmissbruk hos någon förälder hos barn födda i Sverige 1987-89, uppföljda till 18 års ålder.

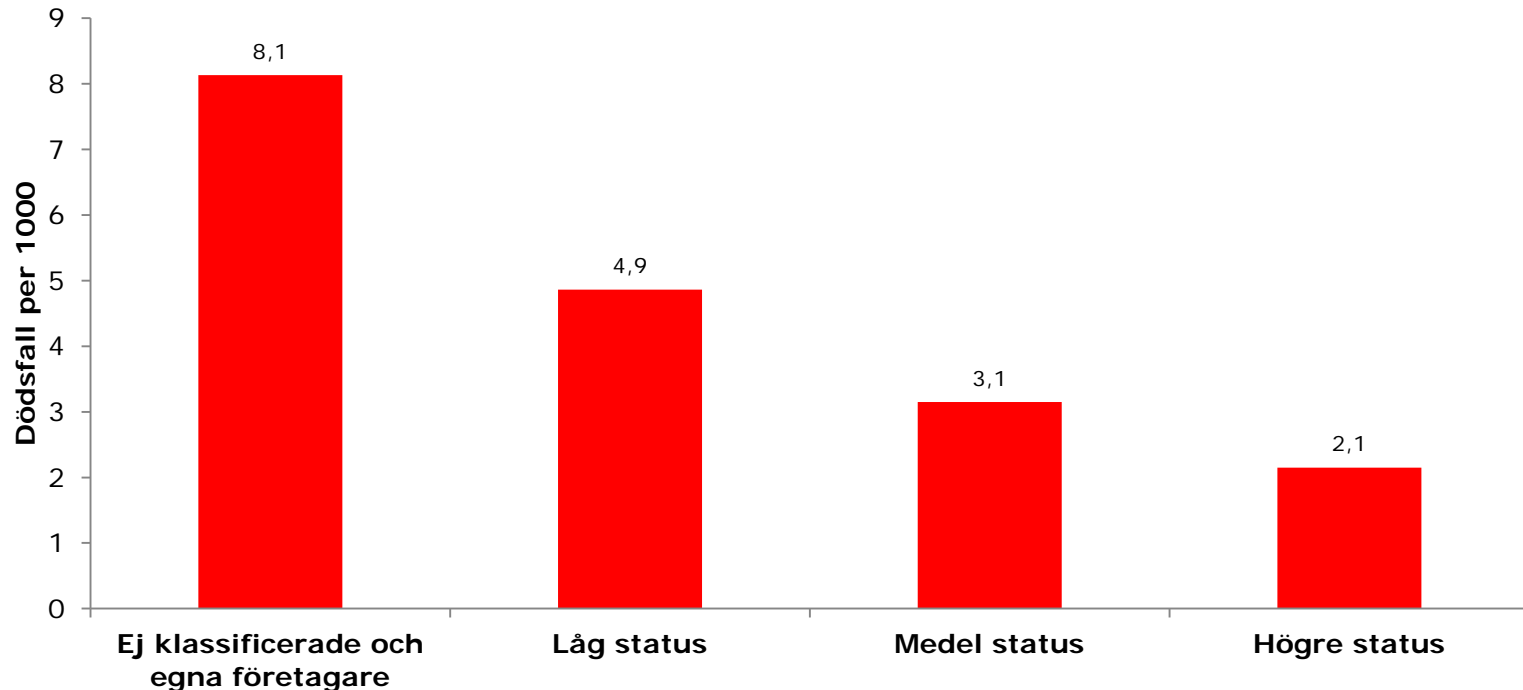
Hushållets SEP i Folk och Bostadsräkningen 1990 och sjukhusvård på grund av psykisk sjukdom hos någon förälder hos barn födda i Sverige 1987-89, uppföljda till 18 års ålder.

Hushållets SEP i Folk och Bostadsräkningen 1990 och dödsfall hos någon eller bägge föräldrar hos barn födda i Sverige 1973-89, uppföljda till 18 års ålder (1/1000).

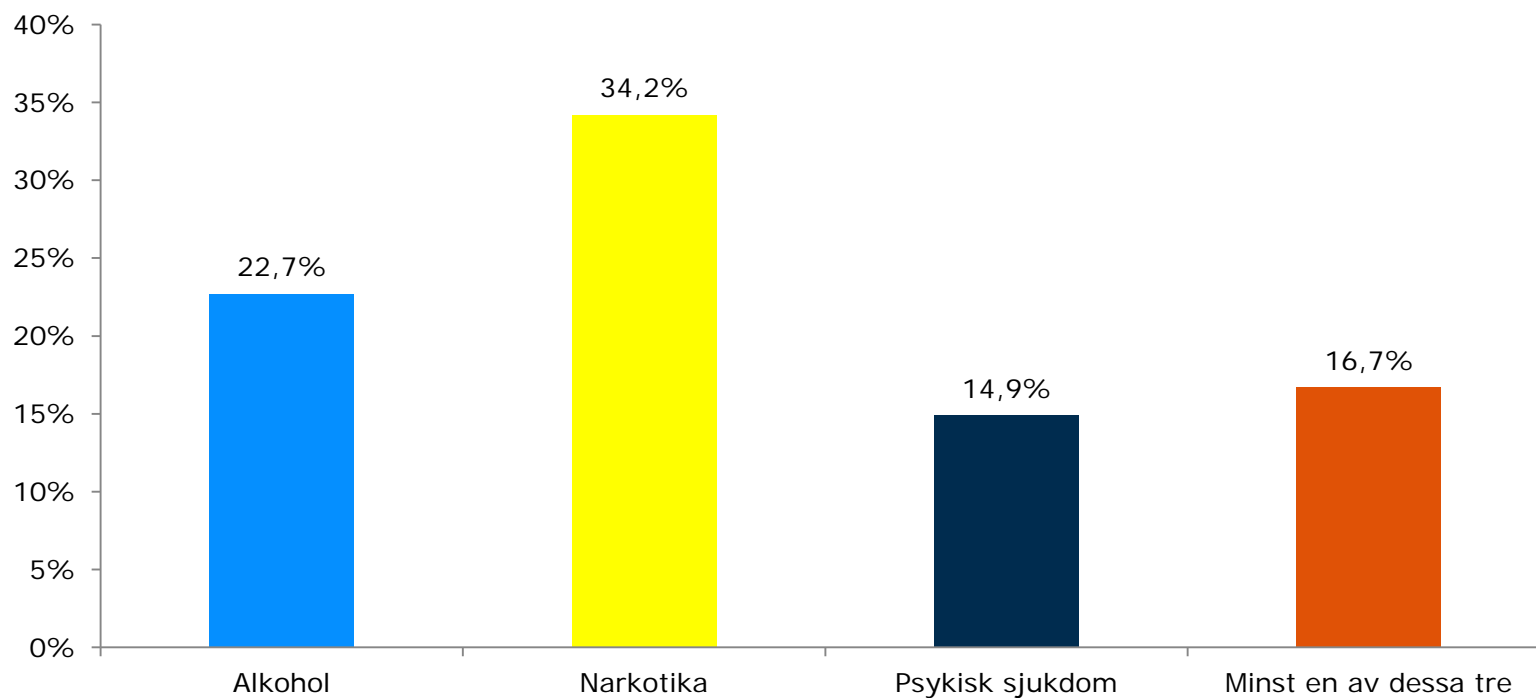
Hushållets SEP i Folk och Bostadsräkningen 1990 och dödsfall hos någon förälder pga våld eller olycka hos barn födda i Sverige 1973-89, uppföljda till 18 års ålder.

Barn i samhällsvård

- Hur stor andel av barn till föräldrar som vårdats på sjukhus pga missbruk eller psykisk sjukdom har någon gång varit omhändertagna för samhällsvård?
- Dygnsvård – barnet placeras i familjehem eller på institution

Barn i samhällsvård: Procent av barn födda 1973-89 till mamma eller pappa som vårdats inneliggande på sjukhus på grund av missbruk eller psykisk sjukdom som varit placerade i socialtjänstens dygnsvård.

Barn som är placerade under lång tid (>5 år) i samhällsvård

- 34,9% förälder vårdad pga. alkohol
- 22,4% förälder vårdad pga. narkotika
- 38,5% förälder vårdad pga. psykisk sjukdom
- 61,6% någon av ovanstående

à Alkohol, narkotika och psykisk sjukdom är vanliga anledningar till att barn blir och förblir placerade

Barn som är placerade under lång tid (>5 år) i samhällsvård

- 20,4% förlorar en förälder i dödsfall innan arton år
- Ytterligare 2,5% förlorar bägge föräldrarna

Slutsatser rapport 1

- Missbruk, sjukdom och död hos föräldrar varierar med familjens sociala position: ojämlikhetsperspektivet viktigt!
- Barn i samhällsvård är en särskilt viktig målgrupp för insatser för barn som anhöriga
- Allvarlig fysisk sjukdom hos föräldrar svårt beskriva med endast den här typen av registeranalyser - ytterligare analyser behövs.
- Beräkningar av hur många barn som berörs varierar med datakälla.
- En diskussion om prioriteringar behövs, rätt typ av insatser till viss typ av problem hos föräldrarna och behov hos barnet

Rapport 2

Barn som anhöriga – Hur går det i skolan?

Publiceras i december 2013

Tack för uppmärksamheten!

